

IV. Satamahallitus.

Satamahallituksen vuodelta 1926 antama kertomus oli seuraavansisältöinen:

Hallituksen jäsenistö. Satamahallitukseen kuuluivat vuonna 1926 itse-oikeutettuina jäseninä satamalaitoksen johtaja O. E. Jaatinen, puheenjohtajana, ja rakennuskonttorin satamarakennusosaston työpäällikkö S. Randalin sekä seuraavat kaupunginvaltuuston valitsemat jäsenet: kirjaltaja K. F. Hellgren, satamatyöntekijä R. Kopra, johtaja Joh. Pelin, filosofiantohtori H. Ramsay, samalla varapuheenjohtaja, sekä konsuli K. Seidenschnur.

Kokoukset y. m. Hallitus kokoontui vuoden varrella 18 kertaa ja 4 komiteaa asetettiin eri kysymysten valmistelua varten.

412:sta vuoden varrella diarioon viedystä asiasta ratkaistiin suurin osa. Hallitus lähetti kaikkiaan 267 kirjelmää.

Käsiteltyt tärkeimmät asiat. Tammikuun 19 p:nä esiteltiin maistraatin ilmoitus siitä, että kaupunginvaltuusto, suostuen hallituksen tekemään aloitteeseen, oli päättänyt Makasiininrannan tavarasuojan tullihaaraosaston laajentamista varten ottaa 497,500 markkaa 1926 vuoden menosääntöön.

Helmikuun 9:ntenä päivätyssä kirjelmässä esitti hallitus merenkulkuhallitukselle, että se päättäisi asettaa ehdotetun myrskyvaroitusaseman kalastajia varten siten, että myöskin satamaliikenteelle olisi siitä hyötyä.

Samana päivänä asetti hallitus komitean, joka sai toimekseen valmistaa ehdotuksen johtosäännöksi satamajäänsärkijää varten sekä niiksi perusteiksi, joiden mukaan sen antamasta avustuksesta oli kannettava korvausta.

Suomen satamaliiton lähettämän kutsun johdosta oikeutti hallitus samana päivänä satamakamreerin ottamaan osaa maaliskuun 26 p:nä Turussa kokoontuvan kaupunkien satamakamreerien kokoukseen.

Toukokuun 4 p:nä hylkäsi hallitus Aero osakeyhtiön esityksen siitä, että merenkulku kiellettäisiin Katajanokan ja Skatakubbenin välillä olevalla vesialueella, jotta yhtiön lentokoneet voisivat siellä helpommin nousta ja laskea lentosatamaan.

Maaliskuun 4 p:nä oikeutti hallitus puheenjohtajan edustamaan hallitusta Bremenissä toukokuun 14—15 p:nä pidettävässä satamakongressissa, johon hallitukselle oli tullut kutsu.

Kesäkuun 15 p:nä esiteltiin satamakamreerien kokouksessa Turussa maaliskuun 26 p:nä tehty pöytäkirja. Hallitus päätti siitä tiedoittaa liikenne- ja kannantakonttoreille.

Samana päivänä lähetti hallitus rahatoimikamarille luettelon hallituksen alaisten virkälijoiden palkoista 1927 vuoden tulo- ja menosääntöä varten.

Kesäkuun 30 p:nä tarkasti hallitus kaikki kaupungin satamat, jolloin kiinnitettiin erikoista huomiota kysymykseen eri satamien järjestämisestä määrättyjä tavaralajeja varten (öljysatama j. n. e.).

Elokuun 31 p:nä päätti hallitus kaupunginvaltuustolle esittää että budjetin menoeraan Korvaus¹ Helsingin makasiiniosakeyhtiölle satamakannannasta myönnettäisiin 200,000 markan lisäys.

Syyskuun 3 p:nä lähetti hallitus rahatoimikamarille satamahallinnon 1927 vuoden tulo- ja menoarvioehdotuksen.

Syyskuun 21 p:nä esiteltiin ilmoitus että sisäasiainministeriö toukokuun 18 p:nä oli vahvistanut kaupungin uuden satamajärjestyksen.

Samana päivänä päätti hallitus rahatoimikamarille esittää, että kaupungin rannassa oleviin tavarasuojiin kiinnitettäisiin 1 ½ metrin korkeat numerot laivojen kaupungin rantaan saapumisen helpottamiseksi, mikä anomus ei kuitenkaan johtanut myönteiseen tulokseen, minkä tähden hallitus marraskuun 2 p:nä päätti uudistaa anomuksensa.

Lokakuun 12 p:nä päätti hallitus Arabia Porslinsfabrik A. B. nimisen yhtiön tekemän Vanhankaupungin lahdella olevan väylän syventämistä koskevan anomuksen johdosta tehdä rahatoimikamarille esityksen asiassa.

Marraskuun 23 p:nä päätti hallitus asettaa komitean tarkastamaan satamalaitoksen johtajan ja hallituksen alaisten konttorien johtosääntöehdotuksia.

Samana päivänä päätti hallitus rahatoimikamarille tehdä uuden esityksen myrskyvaroituslaitoksen hankkimista Helsinkiin koskevassa asiassa.

Vastaisten satamarakennussuunnitelmien valmistamisen helpottamiseksi asetti hallitus marraskuun 23 p:nä komitean laatimaan ehdotusta liikennettä kaupungin eri satamissa koskevan tilaston hankkimiseksi.

Koska merisotaviranomaiset olivat ilmoittaneet että he, siitä kaupungin satamaviranomaisille edes ilmoittamatta, olivat laskeneet kaksi kaapelia kaupungin satamaan, päätti hallitus joulukuun 14 p:nä maistraatin kautta lähettää merisotaviranomaisille kirjelmän asiassa.

Helmikuun 19 p:nä antoi hallitus lausunnon ehdotuksesta kaupungin viranpitäjien ja työläisten palkkausten ja eläkkeiden järjestämiseksi; syyskuun 21 p:nä lähetti hallitus rahatoimikamarille lausunnon Helsingin makasiiniosakeyhtiölle sen Länsisatamassa toimittamasta kannannasta suoritettavasta korvauksesta; lokakuun 1 p:nä tarkasti ja hyväksyi hallitus puolestaan satamarakennusosastoon kohdistuvan osan 1927 vuoden tulo- ja menoarvioehdotusta. Tämän yhteydessä päätti hallitus rahatoimikamarille erityisesti painostaa, että 24 mom. kohdalla oleva 5 miljoonan suuruinen menoerä Katajanokalla ehdotettuja rakennustöitä varten välttämättömästi oli otettava mainitun vuoden menoarvioon; marraskuun 2 p:nä lähetti hallitus rahatoimikamarille lausunnon tilaston laatimista satamakaupunkien liikenteessä koskevassa asiassa; samana päivänä päätti hallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin yksityisten radiosähkösanomien välittämiseksi valtion Katajanokalla olevan radioaseman kautta; marraskuun 23 p:nä lähetti hallitus rahatoimikamarille lausuntonsa ehdotuksesta välipuheeksi kaupungin ja Helsingin makasiiniosakeyhtiön välillä.

Satamaliikennekonttorin vuodelta 1926 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Helsingin satamassa kävi vuoden varrella 6,455 rannikkolaivaa, jotka edustivat 338,225 nettorek. tonnia sekä 1,799 ulkomailta tullutta laivaa, rekisteritonniluku oli 967,587 nettorek. tonnia eli yhteensä 8,254 laivaa, tonni-

luvuiltaan 1,305,812 nettorek. tonnia, johon tuli lisää vielä 61 höyry- ja moottorialusta, edustaen yhteensä 13,975 nettorek. tonnia, jotka päivittäin kävivät satama-alueella ja maksoivat satamamaksunsa viikottain. Vertaus vuoteen 1925 osoittaa että rannikkoalusten luku vuonna 1926 lisääntyi 1,051:llä, sekä että myöskin tonnisto lisääntyi 59,494 nettorek. tonnilla, kun sitävastoin ulkomailla kulkevien laivojen luku vähentyi 253:lla ja niiden tonnisto 120,964 nettorek. tonnilla. Koko vuoden 1926 tonniluku vähentyi vuoden 1925 tonnilukuun verrattuna 61,470 nettorek. tonnilla. Satamain paikallisliikenne vähentyi 3,204 nettorek. tonnilla. Ulkomailla kulkevien laivojen suuri vähentyminen, 253 laivalla vuoteen 1925 verrattuna, riippui siitä, että laivaliike Helsingissä jatkui vuonna 1925 koko talven, kun se sitävastoin talvella 1926 päättyi jo tammikuun 17 p:nä ja alkoi vasta huhtikuun 16 p:nä, liikenne oli niinollen pysähdyksissä 3 kuukautta.

6 Katajanokalla olevaa sähkönosturia oli käytännössä 3,791 tuntia, eli 285 tuntia pidemmän aikaa kuin edellisenä vuonna, jota vastoin 25 tonnin nosturi oli käytännössä ainoastaan 569 tuntia, eli 125 tuntia lyhyemmän ajan kuin edellisenä vuonna, riippuen luultavasti siitä, että Katajanokalla oli siellä olevilla nostureilla voitu nostaa 7 à 8:kin tonnin kolleja, jonka kautta laivoja ei ole tarvinnut siirtää 25 tonnin nosturin luo. Kahden 2 ½ tonnin nosturin raiteet, jotka olivat siirrettävät rannasta tavarasuojien n:ojen 9 ja 10 väliltä, muutettiin syksyn kuluessa Rahapajanrantaan tavarasuojan n:o 7 edustalle tavarasuojan puolta pituutta vastaavan matkan, jossa nostureita muuton jälkeen keväällä 1927 voidaan ruveta käyttämään.

Satamajäänsärkijä Hercules avusti vuonna 1926 62 laivaa kaupungin satamissa laitureista ja laitureihin; vastaava luku vuonna 1925 oli 134. Tämä laivojen luvun vähentyminen johtui siitä, että jäänsärkijä jo tammikuun 3 p:nä taittoi potkuriakselinsa vahvassa jäässä, että laivaliike oli seisahduksissa 3 kuukautta sekä että joulukuu oli sangen leuto, joten laivat eivät silloin tarvinneet suoranaista avustusta.

Satamakannantakonttorin vuodelta 1926 laatima vuosikertomus oli seuraavan sisältöinen:

Viranpitäjistä erosi vuoden kuluessa 1 vaakamestari, 1 konttorikirjuri ja 1 vaakavahtimestari.

Veloitus. Tulo- ja menosäännön nimikkeen Satamat kohdalle otetuista maksuista veloitti konttori vuoden 1926 kuluessa 22,968,339: 85 markkaa, vastaten 21,998,682: 90 markkaa edellisenä vuonna. Lisäys oli siis 969,656: 95 markkaa. Kuluneen vuoden veloitus osoittautuu siis 2,685,867: 85 markkaa tulo- ja menosääntöön merkittyä määrää suuremmaksi. Ettei lisäys nousut suurempaan määrään riippuu siitä, että niin huomattavia tuontitavaroita kuin kahvia, sokeria ja jauhoja tuotiin maahan vuoden 1925 viimeisinä kuukausina niin suuressa määrin että silloin varattiin yli puolet vuoden 1926 tarpeesta. Lisäksi vaikutti purjehduskauden keskeytys kolmen talvikuukauden aikana sen ettei lisäys tullut suuremmaksi. Kuitenkin lisääntyi tuonti viime vuonna yleensä vielä suuremmassa määrässä kuin vuonna 1925, ja tämä tuonti oli niin sanoaksemme tervettä laatua, koskei se aiheutunut tuonnista, joka olisi kohonnut luonnottomasti syystä että maahantuottajat välttyisivät korotetuista tullimaksuista. Liikennemaksutariffit olivat samat kuin vuoden 1925. Tulli- ja tuulaakimaksuihin ei tehty muita muutoksia kuin Saksan,

Turkin, Kreikan ja Japanin kanssa voimaanastuneista kauppasopimuksista johtuneet pienennykset.

Ne tulorät, jotka eivät vuoden kuluessa ole nousseet tulo- ja menosään- töön merkittyyn määrään, ovat: tuulaaki kaupunkiin osoitetuista tavaroista, makasiini- ja paikkavuokrat, satama-, punnitus-, kalavesi- ja satamajään- särkeijämaksut. Tuulaaki vähentyi syystä että yhä edelleen on solmittu kauppasopimuksia ulkomaiden kanssa, niin että nykyään ainoastaan Ruotsilla, Norjalla, Kiinalla ja Venäjällä ei ole kauppasopimusta Suomen kanssa. Vesi- maksut eivät alentuneet vähentyneen meriliikenteen johdosta, vaan syystä että tonnisto oli pienempi. Jäänsärkeijämaksut eivät nousseet arvioituun mää- rään, koska, kuten aikaisemmin on mainittu, talvilaivaliikenne keskeytyi kolmeksi kuukaudeksi. Mitä taasen tulee sekä makasiini- että paikanvuokriin, johtuu näiden vuokramaksujen pienentyminen kasvaneesta liikenteestä Länsi- satamassa, jossa Helsingin makasiiniyhtiö kantaa mainitut maksut sekä tava- roiden lyhyestä varastossaoloajasta. Vähentyneitä tuloja korvasi kuitenkin runsaasti kertyneet liikennemaksut, jotka ylittivät lasketut 3,430,796: 05 markalla.

Veloitettu määrä oli, kuten jo mainittiin, tulosäännössä laskettuja tuloja 2,685,867: 85 markkaa suurempi, kuten allaolevasta yhdistelmästä näkyy:

	Lasketut tulot, Smk.	Todelliset tulot, Smk.	Ylijäämä (+) tai vajaus (-), Smk.
Tuulaaki kaupunkiin osoitetuista sekä vientitavaroista	8,300,000 —	1) 7,799,636 25	— 500,363 75
Tuulaaki muihin kaupunkiin osoitetuista tavaroista	220,000 —	2) 251,046 55	+ 31,046 55
Liikennemaksut	8,000,000 —	3) 11,430,796 05	+ 3,430,796 05
Makasiinivuokrat	225,000 —	168,152 25	— 56,847 75
Satamamaksut	2,500,000 —	4) 2,499,890 80	— 109 20
Nosturimaksut	200,000 —	230,990 —	+ 30,990 —
Punnitusmaksut	3,000 —	2,751 75	— 248 25
Maksut aluksille annetusta vedestä	360,000 —	245,690 50	— 114,309 50
Paikanvuokrat satama-alueilla	250,000 —	223,025 70	— 26,974 30
Kalavesimaksut	2,500 —	1,212 —	— 1,288 —
Satamajäänsärkeijämaksut	140,000 —	44,900 —	— 95,100 —
Helsingin makasiini osakeyhtiön suoritet- tava korvaus satamakannantakonttorin IV haaraosaston kirjanpitäjän palkka- uksesta	81,972 —	70,248 —	— 11,724 —
Yhteensä	20,282,472 —	22,968,339 85	+ 2,685,867 85

Koko veloitetusta määrästä veloitti pääkonttori 8,797,523: 75 markkaa, haaraosasto I 3,150,913: 85 markkaa, haaraosasto II 2,586,002: 75, markkaa, haaraosasto III 3,470,813: 30 markkaa ja haaraosasto IV 4,963,086: 20 markkaa.

Vientitavarain tuulaakimaksut nousivat yhteensä 2,191: 80 markkaan. Liikennemaksujen kokonaismäärä oli ulkomailta tulleista tavaroista 10,587,472: 10 markkaa, maasta viedyistä tavaroista 620,971: 40 sekä tava-

1) Siitä palautettiin 5,160: 70 markkaa. — 2) Jyväskylän tullikamarilta 48,814: 05 markkaa, Lahden tullikamarilta 64,001: 90 markkaa, Tampereen tullikamarilta 96,667 markkaa ja Hämeenlinnan tullikamarilta 41,563: 60 markkaa. — 3) Siitä palautettiin 11,834: 85 markkaa. — 4) S:n 212,293: 14 markkaa.

roista, jotka vesitse olivat saapuneet oman maan paikkakunnilta 222,352: 55 markkaa. Ulkomailta maahan tuotujen yleisestä varastosta otettujen tavaroiden tuulaaki- ja liikennemaksut nousivat 3,214,645: 55 markkaan; nämä maksut veloitettiin haaraosastoissa I ja IV. Veloitusilmoituskirjain luku vuoden kuluessa oli 208,872, osoittaen edelliseen vuoteen verrattuna 27,090 kirjan lisäystä.

Kannanta. Vuoden kuluessa veloitetusta määrästä 22,968,339: 85 markasta kertyi vuoden aikana 22,847,216: 80 markkaa, vastaten 99.5 %. Tätä tulosta on pidettävä erittäin tyydyttävänä, kun ottaa huomioon, ettei konttorilla, kuten tullikamarilla, ole oikeutta pidättää tavaroita, joista konttorin veloittamia maksuja ei ole suoritettu. Vuoden alussa oli vuosilta 1917—25 perimättä 328,541: 73 markkaa, mistä määrästä vuoden varrella kertyi 272,568 :84 markkaa, eli 83.0 %. Joulukuun 31 p:nä 1926 suorittamatta olevat maksut 177,095: 94 markkaa, jakautuivat eri vuosien kesken seuraavasti¹⁾:

	Maksuunpantu määrä, Smk.	Siitä perimätön määrä, Smk.		Maksuunpantu määrä, Smk.	Siitä perimätön määrä, Smk.
1917....	532,922: 23	814: 14	1922.... ²⁾	11,471,726: 33	2,908: 02
1918....	609,522: 28	—	1923....	14,602,689: 04	10,832: 27
1919....	4,469,760: 48	269: 57	1924....	15,701,115: 85	16,240: 86
1920....	5,226,002: 40	182: 56	1925....	21,998,682: 90	21,298: 43
1921....	9,307,087: 07	3,427: 04	1926....	22,968,339: 85	121,123: 05

Kertomusvuoden perimättömistä maksuista kertyi jo tammikuun 1927 aikana 44,733: 70 markkaa. Koko määrästä valvottiin vuoden kuluessa eri konkurseissa yhteensä 3,578: 50 markkaa.

Tullipakkahuoneitten ulkopuolella olevien tavaroiden punnitus. Tullipakkahuoneitten ulkopuolella olevien tukkutavaroitten punnitukseen käytti tähän tarkoitukseen asetettua vaakamestaria 35 eri liikettä, joiden laskuun 60.4 tonnia erilaatuisia tavaroita punnittiin. Näihin punnituksiin käytettiin kaikkiaan 1,411 päivätyötä. Bruttotulot tekivät 90.984 markkaa, josta määrästä tuli vaakamestarin palkkaamien punnitusapulaisten osalle 45,492 markkaa ja vaakamestarin osalle 45,492 markkaa, vähentämällä vaakojen vuokra- ja korjauskustannukset 19,500 markkaa. Vaakamestari ei nauti mitään palkkaa kaupungilta, mutta on hänellä 1,200 markan suuruinen vuotuinen vuokraavustus.

Menot ja tulot³⁾. Vuoden 1926 tulo- ja menosääntö päättyi 2,317,477: 50 markkaan, jota vastoin todelliset menot nousivat 2,443,941: 31 markkaan. Konttorin 15 menoerästä 10 osoitti säästöä, jotavastoin määrärahat puhtaana-pitoa ja siivousta varten ja korvaus Helsingin makasiiniosakeyhtiölle satamakannannasta ylitettiin yhteensä 163,112: 58 markalla, johtuen tämä suurimaksi osaksi lisääntyneestä tuonnista Länsisatamassa.

Tulot ylittivät sitä vastoin huomattavasti, 2,685,867: 25 markalla, tulo-sääntöön otetun määrän. Vuosi 1926 oli niin ollen konttorille edullinen vuosi, varsinkin jos otetaan huomioon, että laivaliike oli seisahduksissa kolmen kuukauden aikana.

¹⁾ Vuosien 1917—20 tietoihin eivät sisälly silloisen satamakonttorin, nykyisen satamaliikennekonttorin veloittamat maksut; tuulaaki muihin kaupunkeihin osoitetuista tavaroista on luettu mukaan ainoastaan vuosina 1925 ja 1926. — ²⁾ Näistä 57,507: 50 markkaa Helsingin makasiiniosakeyhtiön maksuunpanemia. — ³⁾ Yksityiskohtaiset tiedot ovat julkaistut Helsingin kaupungin tilastossa V. 11. 1926.